

Wat deed een Koerierster

Mary uit Sneek was koerierster voor de KP-Sneek (knokploeg).

De Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers, de LO, had ook zijn eigen koeriersters. De KP en LO koeriersters verrichten enorm belangrijk werk bij het succes van het verzetswerk in de oorlog. Ze brachten berichten over, waar schuwden waar gevaar dreigde. De koeriersters waren vrijwel constant fietsend onderweg, schuwden de Spertijd niet en hadden doorgaans dermate bezwaard materiaal bij zich dat zij bij ontdekking op de zwaarste straffen en op zenuwslopende verhoren konden rekenen. Zeker in het geval ze betrappt werden met wapens.

Koele Sneker koerierster Mary: ‘Het moest gebeuren’

De bijna 90-jarige Volie Schermer-de Jong uit Oppenhuizen was de eerste Sneker koerierster. Onder de schuilnaam Mary fietste ze stad en land af om berichten en pakketten van het verzet op de plaats van bestemming te krijgen.

OPPENHUIZEN

Volie de Jong groeide op in de Noorderhoek in Sneek als dochter van het kruideniersgezin van Doede en Sierdje de Jong. De winkel was gevestigd op de hoek Napjusstraat/Ubbo Emmiusstraat. Na het overlijden van haar vader in 1943 verhuisde het gezin naar de Eenheid. Mary zat toen al in het verzet. „Mijn vriendin haar zus deed illegaal werk. Dat wilde ik ook. Ik gooide daarvoor een balletje op en op een dag stonden er twee mannen bij ons voor de deur”, vertelt ze over hoe haar koerierswerk begon.

„Ik ben Koos en dit is Jelle’, kondigden de twee van de Knokploeg Sneek zich aan. Al dezelfde middag zat ik bij de mannen in de auto voor een verkenningsrit rondom het Tjeukemeer. In de auto vroegen ze me: ‘Hoe vind je het als we je Mary noemen’. Ik zei dat ik het goed vond, maar echt een leuke naam vond ik het niet.” De schuilnaam is haar tweede identiteit geworden.

„De mannen vroegen me de omgeving goed in me op te nemen, want ik zou er nog vaak op de fiets komen. Ik moest me voortaan dagelijks om 9.00 uur melden bij Jelle, die bij Ruiter op de Ooster-

dijk onderdook. De fiets moest ik dan binnen zetten in de zaak. Van Jelle kreeg ik iedere dag de opdrachten. Dan fietste ik soms ’s ochtends naar Leeuwarden en moest ik ’s middags nog naar Lemmer. Ook moest ik wel naar plaatsen buiten de provincie, zoals een keer naar Den Haag, dan ging ik met de trein.”

Hoeveel kilometers ze voor het verzet fietste, is niet te schatten. Feit is wel dat haar fiets het zware werk niet aan kon. „Mijn zus gaf me haar mooie zwarte fiets, een BS, dat staat voor Bergsma Sneek. Voor onderweg had ik alleen wat kleingeld mee voor het geval ik een lekke band zou krijgen.” De illegale post ging onder haar trui mee. „De brieven zaten in giro-enveloppen. Die maak je niet open toch.”

De adressen gingen mee in haar hoofd. Een enkele keer moest ze gewaagder goederen vervoeren. Vanuit Leeuwarden, waar ze haar post vaak haalde bij de sigarenzaak tegenover het station, kreeg ze eens een doos slaggoed voor explosieven mee. „Normaal weet ik niet wat er inzit, maar nu wist ik het wel. Het spul rammelde verschrikkelijk. Dat gaf spanning,

want je moest altijd langs een wachtpost als je een stad inging of verliet. Als er Duitsers stonden was het niet zo erg, maar landwachters hielden iedereen aan en keken ook je fietstassen na. Gelukkig stond er die keer een Duitser. Ik heb hem lief aangekeken en mocht doorfietsen.”

Op de bewuste rit werd ze later bij Roordahuizum achtervolgd door twee Duitsers. „Ik zette de spurt in, zodat ze me niet konden inhalen. Ik was goed getraind als fietsster, maar die jongens konden ook wel trappen hoor. In de buurt van Scharnegoutum hoorde ik dat er grote controle was bij Sneek. Toen heb ik de doos met slaggoed afgeleverd bij de boerderij van Bouma bij Scharnegoutum.” Angst kende ze niet. „Ik was nooit bang”, zegt de hoogbejaarde. „Het moest gebeuren”, zegt ze alsof het de gewoonste zaak was. Uit een fotomapje haalt ze een foto. „Voor deze man moest je oppassen. Die kwam dan naast je fietsen om je uit te horen. Ik moest er voor zorgen dat ik altijd alleen fietste.” In hetzelfde mapje zitten echter vooral foto’s van collega verzetsmensen en persoonsbewijzen uit die tijd. Door haar vele contacten

kende heel veel verzetsnamen van Leeuwarden tot Lemmer. Dat hun werk niet zonder gevaar was, werd haar regelmatig duidelijk als er weer mensen opgepakt waren en door de Duitsers gefusilleerd werden.

Haar moeder was ongerust als ze weer eens na spertijd thuiskwam, maar zelf zag ze de gevaren niet. „Ik sliep ook altijd heerlijk. Maar wat wil je ook als je de hele dag op de fiets zit.” In weer en wind was ze op pad. „Ik kwam een keer uit Makkum en het goot aan een stuk door. Ik bleef fietsen

en moest ook nog wat afleveren in Exmorra. Daar moest ik binnenkomen voor thee. Ik protesteerde want het water stond in mijn schoenen. Toen ik weer wegging lag er een plas water in de kamer. Regenpakken waren er in die tijd niet.”

Pas na de oorlog kwamen alle spanningen waaronder ze gewerkt had boven. „Ik had dat zelf nog niet door hoor, maar dokter zei; ‘meisje, meisje wat ben je zenuwachtig’. Ik had er geen idee van. Ik voelde me zo rustig als wat.” Volie de Jong ging na de

bevrijding naar Amsterdam waar ze in de verpleging ging werken. Na enkele jaren keerde ze terug naar Sneek waar ze haar jeugdliefde Jaap Schermer uit de Noorderhoek, waar ze al eens verkeerend mee had gehad, weer ontmoette. In 1950 trouwde ze en verhuisde naar het Westen. Na het pensioen van haar man kwam ze terug naar Oppenhuizen. „Als ik met een van de kinderen door de omgeving toer dan komen altijd weer veel herinneringen boven.”

Cees Walinga

De KP-groep van Sneek met Wietse Haitse Wiersma, Piet Stavast, Tjitse van 't Zet, Harry van Pelt, Tinus Pietersen, Chris Hoving, Ernst, Kingma, Doede Boomsma, Roel, Piet Hoving en Harry Reeskamp. Voor Hieke Dam, dames Masseling, Volie de Jong en Janny Hettinga